

La Tempête (Théâtre des Bouffes du Nord) Foto G. Abegg

eenvoudigweg zo juist, dat je je gaat afvragen : *primo*, hoe het komt dat ze ons al niet veel eerder werd voorgeschoteld en, *secundo*, of het niet buitengewoon zinnig zou wezen alle overzwemmende oostblokkers in de Bouffes du Nord in quarantaine te plaatsen alvorens ze in onze *brave new world* los te laten. Brooks interpretatie past immers niet alleen volkomen in het kader van de laat-Elisabethaanse era (bewerker Jean-Claude Carrière merkt gevat op dat Descartes, de voorloper van de nieuwe tijd, op dat ogenblik reeds twintig jaar oud was), zij verheldert ook, eindelijk, de figuur van Prospero (niet langer een soort van gepensioneerde Merlijn, maar wel een getormenteerd mens die het bovennatuurlijke verzaakt en zijn "menselijk tekort" accepteert) en slaat een verbijsterende brug naar onze tijd door onomwonden de vraag te stellen waar al die vrijheid nu wel goed voor is. Jan Kott besloot zijn uiteenzetting met de opmerking dat de teneur van *The Tempest* vervat ligt in een vers uit *Anthony and Cleopatra*: *My desolation begins to make a better life*. Zonder per se optimistischer te willen zijn of meer illusies te willen koesteren, maar ook zonder die flauwe sprankel van hoop op redding fataal uit te willen doven, hem integendeel welwillend en bezorgd aanwakkerend, gaat Brook een stap verder, kaatst die gedachte de zaal in en zegt tot de toeschouwer : "*à vous de jouer*" of we blijven hier zitten tot de jongste dag.

Kan alleen een in het vak vergrijsd kunstenaar een gedachte eenvoudig

en helder concipiëren ? Brook zegt zelf dat *The Tempest* hem bij vroegere ensceneringen is ontglipt. Zijn er dan jaren praktijk nodig om een gedachte ook even afgelijnd mee te kunnen delen ? En, venijniger, is het theater-van-de-lege-ruimte niet evenzeer als alle andere vormen onderhevig aan sclerose- en slijtageverschijnselen ? Gewa-pend met dergelijke intelligente vragen en dus met een even wetenschappelijke dosis scepsis, ga je op je theaterstoel zitten. Twee minuten later verschijnt er een acteur, laat die in een holle bamboestam steentjes heen en weer glijden, weet je pertinent zeker dat het de zee is en ben je gesticht : dit is niet oud, dit is niet nieuw. Het is theater. En het is goed.

Authenticiteit

Jaren geleden bezorgde een met de mantel der liefdadigheid te bedekken opvoering van *The Tempest* mij het kleffe gevoel dat ik er een deel van mijn leven aan had verspild en dat de *Complete Works* van William Shakespeare nog enkel goed waren om de kachel mee aan te maken. De versie van Brook - glashelder, vlijmscherp, suggestief, betoverend, diepzinnig, amusant, ernstig, ontroerend, eenvoudig, geraffineerd, noem maar op - maakt alles weer goed. Het is een voorstelling waarvan alle elementen zo vanzelfsprekend in de juiste plooiën vallen dat het hart van de toeschouwer erdoor wordt verwarmd en hij geen kachel meer behoeft.

How come ?

Brook vernoemt als één van de redenen waarom zijn vroegere monteringen van *The Tempest* de mist zijn ingegaan, het feit dat de "bovennatuurlijke aspecten" van het stuk niet overtuigend konden worden overgebracht door hedendaagse westerse acteurs. Na deze voorstelling en gelet op het feit dat zijn theater toch meer dan enig ander op de schouders rust van de acteur, ben je geneigd hem gelijk te geven : dat de rollen van Prospero en Ariel aan negeracteurs werden gedistribueerd, sorteert een schitterend effect en wekt in overgrote mate de indruk van een evidentie die het werk gewoon uitstraalt. Immers, dat de kleurling Sotigui Kouyaté (Prospero) een tovenaer is, trek je als toeschouwer geen ogenblik in twijfel. Voor hetzelfde geld zat de brave man in een Senegalees dorp voorvaderlijke geesten te bezweren of kwalijke koortsen uit te drijven. Om dezelfde reden is Bakary Sangaré de 'geestigste' Ariel die je je kunt voorstellen en voel je onder de palavers die beiden met elkaar voeren, de latente spanning van een meester/knecht relatie, die hoezeer ze ook op tederheid en medeplichtigheid steunt - of misschien juist daarom, door niets kan worden uitgevlakt. Dat beiden in feite uitmuntende acteurs zijn die hun spel tot in het oneindige schakeren, lijkt bij hun prestatie niet meer te zijn dan een te verwaarlozen detail.

De rest van de bezetting is navenant : minder in het oog springende (overwegend blanke) acteurs vertolken de rollen die je sowieso niet lust en hijsen ongewild of door een berekend averechts effect, de figuur van hoveling Gonzalo (een kostelijke Yoshi Oida) tot op de plaats die hem toekomt, maar die hij zelden krijgt : die van de enige ware (want in casu oosterse) wijze uit het stuk. Het jongerenpaar, Miranda (Romane Bohringer) en koningszoon Ferdinand (Ken Higelin) suggereren met overtuiging (en met de even kordate als aanmoedigend-beschermende medewerking van Prospero-Kouyaté) dat de toekomst de jeugd toebehoort en dat die laatste dat best zo lang mogelijk blijft geloven. De burleske variante van plot en thema, ten slotte, wordt feilloos uitgevoerd door het bril-jante dronkemann duo Bruce Myers/Alain Maratrat en de onverwachte, maar als Caliban ook weer evident gecast David Mennent (Oskarchen uit *Die Blechtrommel*, de film van Volker Schlöndorff).